

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15834/2025
05.12.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници по тужби тужила АА из ... и малолетне ББ из ..., чији је законски заступник мајка, АА из ..., чији је заједнички пуномоћник Вучић Б. Поповић, адвокат у ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник мр Драган А. Ранчић, адвокат у ..., ради лишења родитељског права и одређивања мере заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизијама тужила и туженог, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 73/2025 од 15.07.2025. године, у седници већа одржаној 05.12.2025. године донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужила изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 73/2025 од 15.07.2025. године у делу којим је потврђена пресуда Основног суда у Неготину П2 172/23 од 11.10.2024. године у ставу I, ставу II и у одбијајућем делу става III изреке.

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Основног суда у Неготину П2 172/23 од 11.10.2024. године у ставу III изреке, у делу којим је делимично усвојен евентуални тужбени захтев тужила и уређен начин одржавања личних односа и контаката туженог са тужиљом мал. ББ и утолико измењен став II правноснажне и извршне пресуде Основног суда у Неготину 7П2 58/2021 од 21.06.2021. године, и одлука о трошковима поступка у V ставу изреке, и пресуда Апелационог суда у Нишу Гж2 73/2025 од 15.07.2025. године којом је првостепена пресуда потврђена у наведеном делу, и у том делу се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Основни суд у Неготину је донео пресуду 4П2 172/23 дана 11.10.2024. године, којом је у I ставу изреке одбио примарни тужбени захтев тужила којим су тражиле да се тужени потпуно лиши родитељског права према малолетном детету тужилци ББ из ..., као неоснован; у II ставу изреке одбио примарни тужбени захтев обеју тужила којим су тражиле да се према туженом изрекнуте мере заштите од насиља у породици: забрана приближавања члану породице кћерци, тужилци малолетној ББ на удаљености од 100 м; забрана приступа у простор око места становања кћерке малолетне ББ у ...

улица ... број .../... стан број ..., и забрана даљег узнемиравања члана породице кћерке малолетне ББ, које мере ће трајати годину дана од дана правноснажности пресуде, као неоснован; у ставу III изреке делимично усвојио евентуални тужбени захтев обеју тужила и уредио начин одржавања личних односа и контаката туженог ВВ са тужиљом малолетном ББ на тај начин што ће тужени виђати дете у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад у Неготину, сваког првог, трећег и петог уторка у месецу са почетком у 9,00 часова до 10,00 часова, када малолетна ББ похађа поподневну наставу, односно са почетком у 13,30 до 14,30 када похађа преподневну наставу, без присуства мајке, а у присуству стручног радника Центра за социјални рад у Неготину, при чему ће се у периоду летњег и зимског распуста виђања и контакта малолетног детета и оца реализовати првог, трећег и петог уторка у месецу, са почетком у 9,00 часова до 10,00 часова на исти начин, а током верских и државних празника, када Центар за социјални рад у Неготину не буде радио у складу са Законом о државним и другим празницима у Републици Србији, контактирање ће се реализовати на истом месту и на исти начин првог наредног радног дана, што је тужила АА дужна трпети и омогућити редовним довођењем детета у просторија наведене установе социјалне заштите под претњом принудног извршења, па се утолико мења став II правноснажне и извршне пресуде Основног суда у Неготину 7П2 58/2021 од 21.06.2021. године, док се захтев за уређивање начина одржавања личних односа и контаката у делу који одступа од усвојеног, одбија као неоснован; у IV ставу изреке одредио привремену меру, тако што је привремено уредио лични контакт и виђање туженог ВВ као оца са малолетном тужиљом ВВ, на исти начин као што је одредио у усвајајућем делу пресуде за евентуални тужбени захтев, која ће мера производити дејство до правноснажног окончања парнице, па се утолико мења решење о привременој мери истог суда 4П2 172/23 од 18.10.2023. године, и у V ставу изреке обавезао тужиљу да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплате износ од 283.500,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате.

Одлучујући о жалбама обеју парничних странака, Апелациони суд у Нишу је пресудом Гж2 73/2025 од 15.07.2025. године, жалбе одбио као неосноване и потврдио пресуду Основног суда у Неготину П2 172/23 од 11.10.2024. године.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремене и дозвољене ревизије изјавиле су тужиле и тужени. Тужиле побијају правноснажну пресуду у одбијајућем делу у односу на захтеве тужила, о којима је одлучено у ставу I, II, у одбијајућем делу става III и у ставу V изреке првостепене пресуде, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права, а према разлозима ревизије и због погрешно утврђеног чињеничног стања. Тужени побија правноснажну пресуду у делу који се тиче III става изреке првостепене пресуде, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужила.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023 – др закон) закључио да ревизија тужила није основана, а да је ревизија туженог основана.

Пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Тужиље у ревизији указују на повреду одредаба парничног поступка из члана 231. Закона о парничном поступку и одредбу члана 205. Породичног закона у смислу неправилне примене одредаба о терету доказивања чињеница које су битне за настанак и остваривање права, као и утврђивања чињеница. Сматрају противречним исказ туженог и садржину налаза вештака, на шта се по контрадикторности надовезује увид у списе предмета ОЈТ Неготин, Одељење у Мајданпеку Кт 522/2021 у коме је правноснажно одбачена кривична пријава против туженог да је извршио кривично дело недозвољене полне радње. Истичу да постоји противречност између оног што се наводи у разлозима пресуде о садржини исправа и записника и самих тих исправа и записника, у конкретном случају налаза и мишљења Института за ментално здравље од 31.05.2024. године, у делу који првостепени суд не наводи, а при том је одбио да саслуша представника члана комисије вештака. Тужиље сматрају да судови нису утврдили суштинску и најбитнију чињеницу, јер је исказ мал. тужиље оцењен као непоуздан јер га је суд сагледао као резултат прецењених идеја којима је мајка тужиља несвесно утицала на дете и тиме допринела њеном понашању, а одбијено је извођење доказа психијатријско психолошким вештачењем малолетне ББ од стране комисије вештака, без изнетих разлога од стране првостепеног суда. Надаље, судови су погрешно одбили да као доказ спроведу психолошки налаз и мишљење сталног судског вештака од 04.08.2023. године. Суд је одбио да проведе као доказ СМС поруке и није прихватио исказ тужиље, мајке малолетне тужиље, у којем је навела да их је тужени пресретао током трајања поступка. Тужиље оспоравају правилност утврђеног чињеничног стања, што је узрок и погрешне примене материјалног права, одредбе члана 81. Породичног закона. Оспоравају правилност одлуке о трошковима поступка.

Тужени у ревизији указује да је у поступку утврђено да је код мајке уочено присуство прецењених идеја о постојању сексуалног злостављања детета од стране оца због чега она врши одређено несвесно и ненамерно индоктринацију детета и преноси на дете свој анимозитет према оцу. Таква индоктринација детета од стране мајке наставила се и после пријема првостепене пресуде, свесно и намерно. Како између малолетног детета и мајке, као њеног законског заступника коме је дете поверено на самостално вршење родитељског права, постоје супротни интереси, судови су били у обавези да малолетном детету поставе колизијског старатеља по одредби члана 265. Породичног закона. Мајка не стимулише дете на остваривање контакта са оцем. Не остварује се закључак и препорука из налаза и мишљења Института за ментално здравље од 31.05.2024. године за неопходним психијатријским радом са мајком ради превазилажења анимозитета детета према оцу. Погрешну примену материјалног права налази у непримењивању одредаба Стручно методолошког упутства за рад органа старатељства у поступку одржавања личних односа детета са родитељем, сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост у контролисаним условима, које је Републички завод за социјалну заштиту Београд издао 2021. године, према ком одржавање личних односа детета са другим родитељем у контролисаним условима може трајати најдуже три месеца, једном недељно, два сата, а само изузетно време трајања продужава се у ситуацијама када су родитељи и дете и даље укључени у програме третмана. Побујаном пресудом је незаконито трајно уређено одржавања личних односа између оца и малолетног детета у контролисаним условима.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила АА и тужени су живели у ванбрачној заједници из које су добили заједничко детете, малолетну тужилу ББ рођену ... године, а тужила има још двоје деце из претходног брака. Сви заједно су живели у ... док тужили није истекло двогодишње породилско одсуство након чега је морала да се врати на посао у Након неког времена иницирала је поступак пред судом у вези са вршењем родитељског права над малолетном ББ и издржавањем. Тужени је до доношења пресуде Основног суда у Неготину 7П2 58/21 од 21.06.2021. године, којом је заједничко дете малолетна ББ трајно поверена овде тужили на самостално вршење родитељског права, уз уређен начин одржавања личних односа и контаката са туженим као оцем, виђао дете без присуства мајке по два сата, одређеним данима, када ју је водио у парк, по ресторанима, играоницама и сл. а по доношењу пресуде је узимао дете сваког првог и трећег викенда у месецу и одводио у своје домаћинство у ..., а потом ју је враћао у недељу у домаћинство мајке, уз виђање одређеним данима у седмици. Односи уређени по пресуди су се одвијали без већих потешкоћа све до септембра 2021. године, када је мајка због сумње на недозвољене полне радње које је тужени наводно вршио према својој малолетној кћерки, пријавила туженог у ПС Неготин, па су туженом изречене хитне мере забране приласака и контактирања које су продужене од стране суда, којим поводом је против туженог вођен поступак пред Основним јавним тужилаштвом због постојања сумње у извршење кривичног дела недозвољене полне радње над малолетним дететом, па је и током трајања тог поступка туженом од стране Основног суда у Мајданпеку изречена мера забране приласка и контактирања према малолетној ББ и њеној мајци, закључно са решењем Основног суда у Мајданпеку Кпп 36/23 од 25.05.2023. године, да би, решењем Кпп 41/23 од 28.07.2023. године мере биле укинуте. Поступак по кривичној пријави је окончан одбачајем исте са образложењем да не постоји оправдана сумња да је окривљени извршио пријављено кривично дело, нити неко друго кривично дело за које се гони по службеној дужности. За време трајања мера забране прилажења, малолетна ББ није виђала оца, што је довело до тога да се њихови односи додатно поремете, па је након покретања овог поступка надлежна служба социјалне заштите у Неготину била мишљења да је неопходно најпре организовати њихове сусрете у контролисаним условима. Суд је 18.10.2023. године одредио привремену меру којом је привремено уредио лични контакт туженог са тужилом ББ, а ради виђања и даље опсервације њиховог односа, те наложио Центру за социјални рад у Неготину да обавештава суд о току опсервације и ревитализације њиховог односа, по ком налогу је ова установа и поступала. Из изведених доказа утврђено је да није уочена код туженог склоност лажима, измишљању и препричавању измишљених догађаја, ради се о хетеросексуалном мушкарцу без манифестних знакова сексуалних инверзија и перверзија, при чему се инкримисани физички контакт са малолетном ћерком тумачи у склопу игре са дететом а није се стекао утисак постојања сексуалне конотације контакта. Код тужиле, мајке детета, такође нема знакова трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености, заосталог душевног развоја, уочено је присуство прецењених идеја о постојању сексуалног злостављања детета од стране оца, а које су недоступне корекцији. Приликом прегледа није манифестовала склоност ка манипулацији сугестивности према малолетном детету ББ, али иста због постојања своје прецењене идеје врши одређену несвесну и ненамерну индоктринацију детета и преноси на дете свој анимозитет према оцу. Код малолетне ББ није уочена склоност лажима, измишљању и препричавању измишљених догађаја, при чему се током остварених контаката са оцем у просторијама ЦСР у Неготину и даље

дистанцира на почетку контакта, али је та дистанца током више остварених контаката постојала све мања, па је и резултат опсервације те установе био да се девојчица полако опуштала и постепено се укључивала у невербалну комуникацију са оцем, да би после неколико контаката са оцем успостављала директну комуникацију, на описани начин, због ког су њихови контакти и даље нужно морали остати у контролисаним условима, с тим да је за потребе ревитализације њихових односа и у циљу остваривања емоционалне размене и поновног зближавања неопходно контакте организовати по процени стручних лица и у најбољем интересу малолетне ББ.

Другостепени суд је образложио да је првостепени суд правилно из извештаја органа старатељства и специјализованих установа утврдио да у конкретном случају не постоје услови да се тужени лиши родитељског права у односу на малолетно дете јер исти није злоупотребио права из садржине родитељског права, односно није физички, сексуално или емоционално злостављао дете, нити је предузео било коју другу радњу која би се могла квалификовати као злоупотреба права, па ни радње према свом детету које се могу квалификовати као недозвољене полне радње, јер је инкримисани физички контакт са малолетном кћерком био у склопу игре са дететом и без постојања сексуалне конотације контакта. Суспензија односа наметнута у трајању од две године је допринела да се однос малолетне ББ и оца додатно контанимира поред већ усвојеног анимозитета према оцу као рефлексије која је проистекла из прецењених идеја мајке, која је све време вршила одређену несвесну и ненамерну индоктринацију детета, па је правилан закључак првостепеног суда да није у најбољем интересу малолетне ББ да се отац лиши родитељског права, ни потпуно ни делимично, правилном применом одредбе члана 81. Породичног закона. Другостепени суд оцењује да је правилан закључак првостепеног суда да се предложене мере заштите од насиља чине апсолутно непотребним и њихово изрицање не би било у интересу малолетне ББ, при чему је и одржавање личних односа у перспективи предвиђено у контролисаним условима, те нема ни бојазни од радњи насиља које би предузео тужени, а на које све време једино тужила АА указује, док се реално не стављају у изглед на било који начин и према било коме. Другостепени суд прихвата за правилно одређен модел виђања између малолетне ББ и туженог, предложен од стране Центра за социјални рад, и прихватање мишљења да је неопходно да се контакт оца и малолетног детета и даље остварује у просторијама Центра за социјални рад у Неготину. Другостепени суд оцењује да је усвојен и начин личног контакта туженог са својом кћерком као привремено решење, први корак у објављању свеукупних односа међу њима, као и односа према тужилци те да је код испуњености услова потребно и за измену одлуке одређене привременој мери у смислу одредби члана 447. и 449. став 1. и 3. ЗИО, правилно првостепени суд одлучио о одређивању привремене мере.

Према утврђеном чињеничном стању, оценом разлога које је навео другостепени суд и навода ревизије тужила, те разлога ревизије туженог, Врховни суд оцењује да је побијана пресуда донета без битних повреда одредаба парничног поступка на које у ревизијама указују странке.

Пре свега не произлази да малолетна тужила и мајка, која је њен законски заступник, имају супротстављене интересе по истакнутим тужбеним захтевима, у смислу одредбе члана 264. и 265. Породичног закона. Стога нема битне повреде одредаба парничног поступка у смислу да су судови пропустили да малолетној тужилци поставе колизијског старатеља. Одбијањем извођења доказа предложених од стране

тужиља, првостепени суд није прекршио одредбе Закона о парничном поступку у смислу члана 374. став 1. у вези члана 8. Закона о парничном поступку. Првостепени суд је овлашћен да на основу резултата целокупног поступка одлучи по свом уверењу које ће чињенице да узме као доказане, па је овлашћен и да процени за непотребно извођење доказа читањем налаза комисије вештака др Драгане Красић и др Татјане Маринковић од 12.04.2022. године, и налаза и мишљења сталног судског вештака – клиничког психолога и психотерапеута Јасмине Николић из Зајечара од 04.08.2023. године, те њиховим саслушањем, код расправљених релевантних чињеница на основу изведених доказа. Наводима ревизије тужиља утврђено чињенично стање о поступцима оца према малолетној ББ, и о одсуству сексуалне конотације, није доведено у питање. Првостепени суд је оценом изведеног доказа – психијатријско психолошког вештачења од стране Института за ментално здравље и извешаја ЦСР у Неготину од 29.08.2024. године утврдио да постоји усвојени анимозитет детета према оцу као рефлексија проистекла из прецењених идеја мајке која је све време вршила одређену несвесну и ненамерну индоктринацију детета, чему је допринела и суспензија односа између детета и оца у одржавању личних контаката, наметнута у трајању од две године, на основу чега је изведен закључак да није у најбољем интересу малолетне ББ да се отац лиши родитељског права, ни потпуно ни делимично, који закључак усвојио првостепени суд а другостепени га прихватио за правилан. Правилност тако утврђеног чињеничног стања и закључак нижестепених судова није доведена у питање наводима ревизије тужиља. Такође, за правилност закључака нижестепених судова нису од значаја наводи ревизије који се тичу односа приликом остварених контаката малолетне тужиље и оца у просторијама Центра за социјални рад након доношења првостепене пресуде.

Према изнетом утврђеном чињеничном стању и разлозима првостепене и другостепене пресуде, произлази закључак да нема битних повреда одредаба парничног поступка у одлуци о извођењу предложених доказа, нити у оцени изведених доказа, нема основа за закључак да је погрешно утврђено релевантно чињенично стање, што води до закључка да је правилно примењено материјално право од стране нижестепених судова када је правноснажно одбијен тужбени захтев тужиља да се тужени, отац малолетне тужиље потпуно лиши родитељског права према малолетној тужиљи и одбијен примарни тужбени захтев тужиља да се према туженом изрекну мере заштите од насиља у породици – забране приближавања члану породице – кћерци, забрана приступа у простор око њеног места становања и забрана даљег узнемиравања члана породице – кћерке, због чега је одбијена ревизија тужиља којим се побија правноснажна пресуда у том делу, применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку.

Код изложеног тока у погледу односа између малолетне тужиље и туженог у контактима у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад у Неготину, произлази за оправдано одређивање привремене мере до правноснажног окончања ове парнице. Нижестепени судови су водећи се правилно најбољим интересом детета и конкретним околностима одлучили о начину одржавања личних односа родитеља и детета до правноснажног окончања парнице, одлуком о привременој мери којом је привремено уређен лични контакт и виђање туженог са малолетном тужиљом у контролисаним условима, до правноснажног окончања ове парнице. Другостепени суд оцењује такво уређење као привремено решење, први корак у обнављању свеукупних односа међу странкама, што је у складу са разлозима за

измену одлуке о одређеној привременој мери у смислу одредаба члана 447. и 449. став 1. и 3. ЗИО. Врховни суд сматра правилном такву оцену другостепеног суда, која у том делу није доведена у питање наводима ревизија.

Међутим, у одлуци о измени ранијег облика виђања оца са малолетним дететом утврђеног пресудом Основног суда у Неготину 7П2 58/2021 од 21.06.2021. године, не може се прихватити за правилан аргумент да је утврђено само привремено решење, први корак у обнављању свеукупних односа међу странкама и да се са тих разлога прихвати за правилну одлуку о моделу виђања и у складу са тим о измени претходне правноснажне пресуде. Тако установљен модел виђања, за кога је у доношењу ове пресуде констатовано да је привремено решење и само први корак у обнављању свеукупних односа међу странкама, не може се прихватити за правилан аргументацијом да је привремен. Када је на тај начин измењена правноснажна судска пресуда, за даљу измену модела виђања малолетног детета са оцем неопходно је да се промене околности тако да је у најбољем интересу нормалног психофизичког развоја малолетног детета потребно проширење или измена модела виђања. Врховни суд оцењује да није правилно мењати пресуду којом је установљен начин одржавања личних односа и контаката између малолетне тужиље и туженог само као привремено решење, кад је већ у том циљу одређена привремена мера до правноснажног окончања парнице. Правилну одлуку о уређењу начина одржавања личних односа између родитеља који не врше родитељско право и малолетног детета, треба донети у складу са чланом 161. Породичног закона.

Правни положај родитеља који не врше родитељско право и са којим дете не живи, уређен је Породичним законом (члан 61. и 78.), као и Конвенцијом Уједињених нација о правима детета. За правилан развој детета и његово формирање у зрелу и стабилну личност неопходно је присуство оба родитеља, на који начин и сам родитеља са којим дете не живи остварује важан део садржине свог родитељског права. У недостатку родитељског споразума о начину одржавања личних односа детета и родитеља са којим дете не живи, одлучује суд. У овом поступку, модел одржавања личних односа детета и оца са којим дете не живи суд је одредио прихватајући модел виђења предложен од стране Центра за социјални рад у Неготину, али то нижестепени судови образлажу као привремено решење, односно први корак у обнављању њихових односа. Међутим, за такву ситуацију могуће је уредити виђење на тај начин што би се у почетном периоду ограниченог трајања контакти одвијали на одређени начин, у контролисаним условима, а за даље, након тог периода одредити другачији, адекватан модел. Тај, привремени период виђења у контролисаним условима већ је обезбеђен одређеном привременом мером, што оставља могућност да се испита потреба за контактом према резултатима таквог модела који су остварени у протеклом периоду. То би омогућило да суд установи најбољи начин одржавања личних односа малолетне тужиље и оца према резултатима контакта у ограниченим условима у претходном периоду и према извештају Центра за социјални рад који о тим резултатима прибави.

Због тога је правноснажна пресуда укинута у делу у којем је у ставу III првостепене пресуде уређен начин одржавања личних односа и контаката туженог са малолетном тужиљом, у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад у Неготину, у утврђеном времену, и утолико измењено правноснажна и извршна пресуда Основног суда у Неготину 7П2 58/21 а захтев за уређивање начина одржавања личних контаката у делу који одступа од усвојен одбијен као неоснован.

Одлука је у овом делу донета применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

У поновљеном поступку суд ће донети одлуку о трошковима целог поступка применом одредбе члана 165. став 3. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић